

Tiberiu ISTRATE

PEREGRIN
PRIN HEXAGON

Editura REALITATEA ROMÂNEASCĂ

2006

Tiberiu ISTRATE

**PEREGRIN
PRIN HEXAGON**

Editura REALITATEA ROMÂNEASCĂ
- 2006 -

©Copyright –
Editura **REALITATEA ROMÂNESCĂ** și autorul

Toate drepturile sunt rezervate
Editurii **REALITATEA ROMÂNESCĂ**
Jud. Hunedoara – România - 336200
Vulcan, Str. Mihai Viteazu, nr. 24, bl. 17, sc. E, ap. 1-2
Tel./Fax: 0254-571089, Tel.: 0723321466

Reproducerea integrală sau parțială a conținutului acestei lucrări este posibilă numai cu acordul prealabil al autorului sau al Editurii **REALITATEA ROMÂNESCĂ**.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ISTRATE, TIBERIU
Peregrin prin Hexagon / Tiberiu Istrate. – Vulcan: Realitatea Românească, 2006
Bibliogr.
ISBN(10) 973-86253-7-8; ISBN (13) 978-973-86253-7-2
821.135.1-992
913(4)(0:82-992)

Tehnoredactare computerizată: **ing. Daniela MIKLOS**

Editor: **Cristian NEMECSEK**
Corectură: **Tiberiu ISTRATE**
Coperta I: **- Orleans – catedrala Sfintei Cruci și Loara**
Coperta IV: **- Statuia Ioanei d’Arc**

*În amintirea unei
excursii de vis, la
Orleans și la Paris*

„Protocolul” de trecere

După zeci de ani petrecuți la răsărit de „cortina de fier”, am avut șansa în toamna anului 2002 de a efectua o călătorie în centrul Franței, pătrunzând pentru prima oară de cealaltă parte a Europei, în Occidentul despre care citisem numai din cărți sau văzusem imagini filmate de scriitorul și strălucitul om de televiziune Ioan Grigorescu.

Trecerea frontierei, la unul din punctele din vestul țării, s-a făcut în nota obișnuită: controlul pașapoartelor și al altor acte, declarații privind conținutul bagajelor, valuta deținută etc. Atmosfera, destul de rece și stingheră, devine apăsătoare când o țigancă, în ciuda protestelor sonore, este debarcată din autocar. Apoi, vreo 10 băieți tineri care plecau la muncă în Franța sunt chemați, unul câte unul, la birouri, după care se întorc pe rând și își reiau liniștiți locurile. Și-au „rezolvat” problemele cu vama. Cam cu același „protocol” trecem în Ungaria vecină, pe care o traversăm în mare viteză, cu opriri doar pentru fumat și o mică pauză de masă la un popas turistic.

La ieșirea din Ungaria spre Austria avem parte de același „protocol” de trecere. Deși coloana autocarelor este impresionantă, personalul vămii nu se grăbește. Mai mult, la câțiva pași de punctul de trecere, autocarul nostru este blocat (deh, suntem români!) pentru a permite să fie vămuite peste rând alte trei autocare: unul german, altul austriac și unul din Kosovo. În compensație, vama austriacă, care a văzut toată scena, ne lasă să trecem liberi, fără control.

S-a făcut noapte binișor, ploua mărunț și des. Personalul autocarului este amabil, ne oferă muzică bună și programe video înregistrate de pe Pro TV. Deodată parcă intrăm într-o lume științifico-fantastică: în stânga și în dreapta șoselei coloane verticale înalte și suprafețe mari orizontale sunt luminate de sute de mii de becuri, creând un peisaj feeric. Este rafinăria OMW, iluminată astfel pentru protecția unui aeroport din apropiere. Ne apropiem de Viena. De aici și până la Paris vom circula liber, fără controale la frontiere, pe care le traversăm cu voieșie, din mers.

Ogoare, munți, păduri, așezări de vis

Apropierea Vienei ne este anunțată de baia de lumină care inundă șoseaua. Întrucât mersul autocarului este în general pe autostrăzi, nu traversăm localitățile de pe traseu, dar chiar și așa, tangențial, ne dăm seama, după conturul clădirilor și mulțimea reclamelor luminoase, de dimensiunile somptuoase ale acestei metropole, fostă capitală de imperiu. Din loc în loc autostrada se învecinează cu Dunărea, care ne va mai însoți câteva sute de kilometri de-acum încolo.

Printre ferestre de somn și opriri la câte 3-4 ore, ne trezim direct în Germania. În lumina dimineții se derulează panorama splendidă a masivului bavarez, cu păduri imense, la poalele cărora se desfășoară ca un evantai ogoarele, delimitate geometric, lucrate ca la carte. Eram la început de octombrie și semănăturile deja erau răsărite. Din loc în loc, covoarele arămii ale viilor, cu șiruri aliniate tot geometric, colorau peisajul.

În văi și vâlcele se cuibăresc perfect integrate în peisaj satele, adevărate conglomerate de căsuțe albe cu acoperișuri roșii, aliniate strâns în jurul bisericilor cu turla înalte, ce străjuiesc ca un paznic ocrotitor așezările.

Sa ne aflăm, oare, cu adevărat în Germania? În Germania cea superindustrializată, denumită și „locomotiva economică a Europei”? Ei da, aici ne aflăm. Vom vedea și mai departe, traversând Bavaria și Alsacia, că dezvoltarea

extraordinară a industriei nu i-a determinat pe nemți să-și părăsească satele, să neglijeze lucrarea pământului, munca în vii, la facerea vinului, la îngrijirea pădurilor.

Pădurile, ogoarele, viile se desfășoară până la limita asfaltului, iar la nevoie parcelele sunt ocrotite cu parapeti metalici pentru protejarea recoltelor de struguri, fructe sau legume de lăcomia unor eventuali calatori necivilizați.

Trecem prin pădurile masive de foioase din preajma Stuttgartului, unde în timpul războiului tatăl meu, trimis de hortyști la muncă forțată în Germania, lucra ca tăietor la pădure. Atunci, împinși de nevoile războiului, nemții își tăiau pădurile. Acum le îngrijesc extraordinar. Panouri avertizoare flanchează lizierele, dintre care unele sunt îngrădite, iar parcările și motelurile (de regula fără etaje) nu iau mai mult în adâncime decât doua-trei rânduri de arbori.

Mă gândesc cu durere la pădurile noastre în care s-a făcut atâta jaf în ultimii ani, la buștenii de stejar, foioase, de cireși și vișini, pe care noi, românii, i-am exportat fără nici o prelucrare și la prețuri derizorii.

Un mesaj transmis de șofer prin stația autocarului îmi întrerupe gândurile:

- Bonjour Franța, la revedere Germania!

Aceasta a fost singura formalitate de trecere a frontierei.

De la confruntare la reconciliere

Ca și Germania, Franța ne întâmpina cu un peisaj deosebit de frumos. Domină pădurile masive, frumos orânduite, alternate cu ferme agricole mari, bine lucrate, cu plantații de vii și livezi. Aflăm că majoritatea acestor păduri nu sunt creația spontană a naturii, ci rodul activității umane. Încă din 1219 regii Franței au dezvoltat un amplu program de împăduriri și reîmpăduriri, alegând cu grija soiurile de arbori, realizând rețele geometrice de drumuri, poduri și intersecții pentru a pune în valoare această mare bogăție. Malurile fluviilor și râurilor au fost și ele împădurite pentru a adăposti castelele nobililor și a proteja vânatul, îndeletnicire predilectă a francezilor.

Ulterior, odată cu creșterea numărului populației și sporirea nevoilor de suprafețe destinate agriculturii, domeniile regale și nobiliare de păduri s-au restrâns, prin defrișări, pentru a face loc fermelor agricole. S-a trecut la o organizare foarte riguroasă a teritoriului francez, parcela fiind unitatea de baza. Aproape 100 de milioane de parcele din orașe și sate sunt în proprietatea a peste 12 milioane de francezi: aristocrați și burghezi, proprietari de societăți industriale, miniere, viticole, forestiere, cât și spitale, ordine religioase, proprietăți de stat și colective, păduri domeniiale și comunale.

Iată că și Franța, nu numai Germania, a pus în trecut și pune și în prezent mare preț pe cultivarea pământului, deși dispune de industrii de vârf în toate domeniile. Nu

întâmplător cele mai spinoase negocieri ale țărilor care aderă la Uniunea Europeană sunt cele legate de subvențiile pentru agricultură! Altfel gândește omul cu farfuria plină decât cel cu farfuria goală...

Ajungem la Metz, nu departe de granița cu Germania. Fortificațiile ne aduc aminte că ne aflăm într-o zonă a Europei în care s-au purtat multe războaie. Un război de 100 de ani al francezilor cu englezii pe motive religioase, cât și cele două războaie mondiale nimicitoare au avut mari bătălii sângeroase în această zonă.

Autostrada traversează culoarul dintre Renania Palatinat în dreapta și Munții Vosgi în stânga, pătrunzând pe platoul Lorrain. Trecem pe lângă Verdun și cimitirul eroilor căzuți în primul război mondial, trecere consemnată pe panouri indicatoare. De fapt, autostrăzile din Franța te informează tot timpul unde te afli, spre deosebire de alte țări în care dominante sunt doar indicatoarele rutiere.

Un alt panou ne informează că trecem Linia Maginot, celebra fortificație cu care francezii au crezut, zadarnic, ca se pot apăra de Hitler în al doilea război mondial. Pe aici s-au purtat războaie, nu glumă, și parcă simți în aer mirosul prafului de pușcă!

O scurtă oprire la Rheims ne oferă prilejul de a admira celebra catedrală de aici, opera de referință a arhitecturii gotice franceze.

Parcă o mustrare divină ne aduce aminte de zădărnicia lumii acesteia, de milioanele de oameni care și-au jertfit viețile în războaie absurde, devastatoare. Și cu atât mai plină de semnificație ni se pare actuala reconciliere franco-germană care a transformat Valea Rinului dintr-un secular teatru de război într-un spațiu al conviețuirii pașnice, civilizate, într-o zonă de comunitate spirituală.

Urmărim, din când în când, pe panouri, distanța care ne mai desparte de Paris. Înserarea ne găsește la o aruncătură de băț de Orașul Luminilor.

Orașul luminilor

Nu numai că dimensiune spirituală, ci și ca prezență concretă, materială, Parisul își merită numele de oraș al luminilor. Încă de la o bună distanță de oraș se zărește o mare de lumină, ca un fel de aureola ce încorporează capitala Franței. Ajunși mai aproape, constatăm că autostrada și-a lărgit mult numărul de benzi pe sensul nostru de mers și un adevărat fluviu de mașini încearcă să ajungă la una din multele porți de intrare pe șoseaua de centura ce înconjoară centrul orașului. Este duminică seara, lumea se întoarce din week-end, aglomerația este de necrezut. Surprinzător, autocarul se descurcă bine în acest ritm de mers bară în bară și e de mirare cum șoferul, de fapt o femeie, doamna Vera, se orientează având în față această adevărată mare roșie de stopuri de frână și de lumini de semnalizare. Odată pătrunși pe șoseaua de centura, circulația se destinde și înaintăm cu viteza potrivită spre centrul orașului. Blocuri turn, foarte înalte, amplasate din loc în loc printre clădirile vechi ale orașului, cu fațade iluminate feeric, își reflectă siluetele zvelte în apele Senei, fluviul care constituie și el o arteră vitală a orașului. Vaporase cu turiști împodobite cu ghirlande de lumini multicolore alunecă din când în când pe luciul apei. Două ore ne-au trebuit să traversăm orașul până la gara Austerlitz și Grădina Botanică, punctul final al călătoriei noastre cu autocarul și locul în care ne așteaptă gazdele noastre franceze Emil, Codruța și Claude. Deși oboșiți după două zile și o noapte de mers continuu în

autocar, nu rezistăm tentației de a vizita acum, noaptea, centrul acestui oraș de vis, mai ales că imensul reflector din vârful Turnului Eiffel parcă ne invită să facem acest lucru, cu lumina sa primitoare ce se rotește deasupra orașului.

Este trecut de 10 seara, dar străzile sunt luminate ca ziua, magazinele sunt deschise, nu este frig și pe terasele cafenelelor mulți oameni, probabil vizitatori ai orașului, ca și noi, savurează o cafea și admiră peisajul.

Circulația este foarte intensă și aglomerația mare. Claude cunoaște bine Parisul, alege cu grija străzile și bulevardele pentru a face un tur al centrului orașului. Orașul este atât de aglomerat încât am văzut și străzi înguste în care dintr-o singura banda de mers s-au făcut două, delimitate cu borduri fosforescente și borne luminoase. Stopurile, inevitabil, sunt foarte dese, dar șoferii le respectă, altfel nu ar putea circula.

În turul nostru de noapte admirăm Catedrala Notre-Dame, Palatul de Justiție, clădirea Senatului, Domul Invalizilor, Place de la Concorde, Arcul de Triumf, Palatul Congreselor.

Pe Champs Elysées găsim un loc de parcare, oprim și ne așezăm la o mică măsuța pe terasa unei cafenele. Spre surprinderea mea chelnerul nu avea halat sau uniformă, era în ținută de stradă, dar servirea a fost promptă și fără cunoscutul „pour boire” (bacșiș) de care auzisem înainte. În schimb o oacheșă, împreună cu mama ei (probabil), ne cere în limba noastră câteva centime.

Circulația pe marea esplanada este în continuare la fel de intensă. Un zgomot de fond continuu ne stăruie în urechi, produs de mașinile care circulă neîntrerupt. Curios este faptul că la întoarcere spre țară am traversat tot pe la miezul nopții o altă mare capitală, Viena. Aici străzile erau pustii, doar câte o mașină mai rățăcea, din când în când, pe la o intersecție. Părăsim Parisul cu promisiunea de a reveni în Orașul luminilor. Ne îndreptăm spre Orleans unde vom zăbovi mai mult.

Loara - un fluviu regal

Pare un pic forțată ideea de a conferi valențe regale unui fluviu, dar din multe puncte de vedere Loara merită din plin acest calificativ. În primul rând ca dimensiune, fiind cel mai lung fluviu din Franța (1020 km), al cărui bazin de 115.000 kmp acoperă aproape o cincime a întregului teritoriu al țării.

Loara își are izvoarele în sud-estul Franței, la peste 1400 metri altitudine, în muntele Gerbier-de-Jonc, din Masivul Central. Își îndreaptă cursul spre nord, creând numeroase bazine agricole și scăldând cu apele sale localități cu amplă rezonanță în istoria Franței. Apoi brusc, la Orléans, face o mare buclă și își schimbă cursul spre vest, unde la Nantes se deschide un lung estuar prin care apele Loarei se varsă în Oceanul Atlantic.

Practic Loara străbate întreaga Franța de la sud spre nord până la Orléans (aproape de Paris) și de aici spre apus până la vărsarea în ocean. În fața unei hărți a Franței turistul își reprimă cu greutate nedumerirea: Loara este prezentă aproape peste tot. Numeroase regiuni, provincii, localități și departamente îi poartă numele. Notam câteva dintre ele, în grafie franceză: „Haute-Loire”, „Pays de la Loire”, „Loire-Atlantique”, „Loire-sur Rhône”, „Loiret”, „Loire-et-Cher” etc.

De la izvoare până la vărsare, Loara își pune o amprentă covârșitoare asupra locurilor pe care le străbate. Loara superioară a favorizat dezvoltarea agriculturii, a micii metalurgii în Masivul Central. Loara mijlocie, celebră prin

castelele regale care-i împodobesc malurile, a conferit bogăție sudului bazinului parizian și Orléansului regal. Loara inferioară sau atlantica este o adevărată poarta spre lume a Franței prin conglomeratul economic și comercial al zonei Nantes - St. Nazaire.

Aici, la Orléans, Ioana d'Arc, eroina națională a Franței, i-a bătut pe englezi. Înainte de a deveni o eroina națională a fost o eroină a Loarei.

Aici, pe Loara, au luptat celebrele „Armata ale Loirei”, create de Guvernul Apărării Naționale, în 1870, pentru a elibera Parisul asediat de germani.

Suntem în Orléans pe podul regilor. Sub noi Loara curge liniștită, după ce a răcit centralele nucleare din amonte. Trecutul își dă mâna cu prezentul și viitorul peste tot de-a lungul fluviului.

Palatele credinței

În toate localitățile prin care am trecut până acum pe teritoriul francez, cele mai impresionante edificii, prin masivitatea, monumentalitatea și frumusețea decorațiunilor gotice sunt catedralele. Orașe mai mari sau mai mici, comune sau sate s-au organizat arhitectural în jurul acestor biserici, adevărate palate ale credinței, cu portaluri ample și turnuri amestecate de înalte ce domina așezările omenești și peisajul înconjurător, fiind vizibile de la mare distanță.

Impresionantă de-a dreptul este și vechimea acestora. Atât catedralele din Reims, din Paris, din Orléans, cât și cele din unele aglomerări rurale au fost întemeiate prin secolele V-VI și s-au dezvoltat, prin etape succesive de reconstrucție, culminând cu secolele XII-XIV, când au dobândit configurația de acum.

Teritoriul actual al Franței a făcut parte din Imperiul Roman și se știe că romanii, în special guvernatorii militari, au fost dușmani de moarte ai creștinismului, majoritatea sfinților fiind martiri ai legiunilor Romei. Asta când imperiul era în plină putere. Odată cu trecerea timpului, imperiul începe să slăbească, puterea militară a acestuia scade în timp ce ideile creștine câștigă tot mai mulți adepți. Se întâmplă un lucru miraculos: puterea militară a romanilor scade treptat, în timp ce puterea credinței, care vine tot de la Roma, este în continua creștere. Pericolul tot mai evident al năvălirii primului val al barbarilor a determinat puterea imperială să accepte creștinarea, astfel că la sfârșitul

secolului IV rețeaua de dioceze era aproape completă. Schimbând spada cu crucea, imperiul militar devine unul creștin. În jurul anului 496 însuși prințul păgân Clovis se creștinează, la Reims, dioceza de aici devenind locul în care vor fi sfințiți în viitor regii Franței. Eliberată de constrângeri și dotată cu mari resurse materiale, grefată pe romanitate, biserica catolică triumfă. Bazată pe principiul organizării ierarhice similare cu cele ale armatei imperiale, biserica și-a stabilit reședințele în orașe și castre romane și a început construirea lăcașelor de închinăciune care, după secole, au devenit somptuoasele catedrale de astăzi.

Vizitând la Orléans Biserica Saint-Euverte (secolul XII) și Catedrala Sfintei Cruci (secolul XIII), adevărate monumente ale arhitecturii religioase franceze, mi-am adus aminte că și la noi, în România, la Densuș, avem un lăcaș de cult care are la origine fuziunea dintre civilizația imperială romană și creștinătatea localnicilor. Biserica ortodoxă a hațeganilor din Densuș a fost construită cu materiale din complexul arhitectural al capitalei Daciei romane, Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

În Catedrala Sfintei Cruci din Orléans pereții laterali ai navei principale sunt placați cu ample basoreliefuri, însoțite de explicații gravate în piatră, reprezentând drumul Golgotei, cu Isus purtând povara crucii. Așa înțelegem mai bine suferințele Mântuitorului pentru izbăvirea noastră.

La ieșirea din catedrală observăm o hartă a Europei și o tablă cu texte în mai multe limbi, inclusiv română. Citim textul în care ni se propune să luăm dintr-un plic alăturat o mică bulină adezivă cu culoarea stabilită pentru România și să o lipim pe harta Europei, respectiv a României, în locul aproximativ de unde am venit în Franța. Recunoaștem Apusenii, culoarul Mureșului și o lipim acolo unde ar putea fi Deva. N-am știut locul cu precizie pentru că mai fuseseră aici și alți deveni înaintea noastră iar locul era ocupat de mai multe buline, la care am adăugat-o și pe a noastră.

Fecioara din Orléans

Provincia Orléans este cunoscută în întreaga Franța și în lume prin imaginea legendară a Ioanei d'Arc, eroina națională a poporului francez. Înainte de a afla cine a fost Ioana d'Arc și ce a făcut ea pentru poporul francez, trebuie să spunem câteva cuvinte despre războiul de 100 de ani dintre Franța și Anglia.

Daca astăzi, într-o Europa unită, Franța și Anglia sunt țări prietene, dacă Eurotunelul de sub Canalul Mânecii leagă continentul de insulele britanice ca o expresie a păcii și colaborării, în trecut nu a fost așa. Dimpotrivă, Anglia și Franța au fost teatrul de război cel mai „frecventat” din aceasta parte a Europei, din antichitate și până în cel de-al doilea război mondial.

Începutul războiului de 100 de ani coincide și este generat de moartea în 1382 a regelui Carol al IV-lea cel Frumos. Se creează o criză dinastică, generată de prinți locali care se opuneau conducerii centralizate, fapt ce a dus la reaprinderea antagonismului anglo-francez în privința stăpânirii unor teritorii.

Timp de 100 de ani luptele se desfășoară cu intermitențe, cu victorii și înfrângeri de ambele părți. În 1429, când Ioana d'Arc intra în istorie, o mare parte a teritoriului francez era în stăpânire engleză, inclusiv toată zona de nord, Parisul și Orléansul, care era asediat.

Ioana d'Arc, născută în 1412, la Domrémy, în nord-estul Franței, era profund motivată în dorința sa de a-i învinge pe

englezi și a-și elibera țara. Fecioara de 17 ani îl întâlnește la Chinon pe regele Carol al VII-lea și îl convinge de misiunea sa. Ajunsă, în fruntea unei mici armate, fiica de țărani din Domrémy mobilizează la luptă țăranii din bazinul Loarei și eliberează Orléansul, obligându-i pe englezi să ridice asediul orașului și îi urmărește până la Patay, unde îi învinge, dând posibilitatea regelui Carol al VII-lea să fie sfințit la Reims în 17 iulie. În fața Parisului însă, mica ei armată eșuează. Victoriile Ioanei d'Arc au însuflețit spiritul de lupta al armatelor franceze care, în cursul anilor următori, conduse de regele Carol al VII-lea, debarasează teritoriul național de prezența engleza, reconstituie finanțele, armata și autoritatea regala.

În schimb destinul Ioanei d'Arc se dovedește a fi tragic. La Compiègne ea cade în mâinile burgunzilor ostili regelui. Jean de Luxemburg o vinde englezilor care o predau unui tribunal al inchiziției, sub acuzația că e posedată de diavol. Episcopul de Beauvais, Pierre Cauchon, o declară eretică, ignorând simplitatea și curajul cu care Ioana d'Arc s-a apărat. A fost arsă pe rug, de vie, la 30 mai 1431, la Rouen. Avea 19 ani. După alți 19 ani, în 1450, un proces a hotărât reabilitarea ei solemnă, care a fost proclamată în 1456. Încă o dată s-a dovedit că tribunalele ecleziastice, deși judecau în numele credinței, emiteau sentințe greșite, fie din fanatism, fie din interese politice. Eroină a Franței, Ioana d'Arc a fost beatificată în 1909 și canonizată în 1920.

Încă o dată îți pui întrebarea de ce oamenii, nu numai francezii, ci la modul general, mai întâi îșiucid eroii, pentru ca mai târziu să-i glorifice și să-i sanctifice. Nici istoria noastră nu e lipsită de cazuri oarecum similare.

Ioana d'Arc este la preț de mare cinste în Orléans. În Piața Martirilor o impresionantă statuie ecvestră evocă faptele eroice și destinul tragic, intrate în istorie și legenda, ale celei pe care toți francezii o denumesc „Fecioara din Orléans”.

O anecdotă de război

În perioada luptelor seculare dintre francezi și englezi își are originea un obicei prezent și în zilele noastre, acela de a ridica în aer degetele arătător și inelar desfăcute în forma literei „V”, ceea ce pentru oamenii contemporani este un simbol al victoriei în războaie, în revoluții sau în politică. Puțin știu însă că atât semnul „V”, al victoriei, cât și inelarul ridicat vertical, ca semn al sfidării, își au originea în războaiele francezilor cu englezii.

Multă vreme arcul și săgețile erau, alături de spadă, principalele arme de luptă. Ca să poți fi un bun arcaș, care-și trimite cu precizie săgeata pentru a-și ucide dușmanul pe câmpul de luptă, trebuie să fixezi coada săgeții în coarda arcului și, trăgând cu putere cu degetele arătător și inelar să lansezi săgeata.

Când capturau prizonieri francezi, englezii, dacă nu îi omorau, le tăiau unul dintre aceste două degete, pentru a nu mai putea fi arcași într-o nouă luptă. Mai mult, când lansau un atac englezii ridicau cele două degete în forma literei „V”, creând presiune psihologică asupra francezilor, arătându-le că având două degete ei vor fi victorioși în luptă, aruncând asupra francezilor o ploaie de săgeți ucigașe.

În replică, arcașii francezi ridicau în aer un singur deget, de regulă inelarul, dorind parcă să răspundă provocării englezilor cu acest gest de sfidare, care ar dori să

semnifice un răspuns: „Vă arătăm noi vouă, pentru noi e un fleac să vă batem și cu un singur deget!”

Și astfel, peste secole aceste gesturi au ajuns la semnificația actuală, de anunțare a victoriei și de sfidare ironică a adversarului.

Provincia orleaneză

Mi-a fost destul de greu să găsesc un nume potrivit acestui episod, în care intenționez să vă prezint zona Orléans. În cele din urmă am recurs la formula „Orleanais”, denumirea veche a acestei provincii istorice situată la sud de Paris, provincia orleaneză, ca denumire, având anumite similitudini cu denumiri locale ale unor provincii românești ca Țara Hațegului, Țara Făgărașului, Țara Bârsei și altele. Până după 1600 aici ființa Ducatul de Orléans.

Provincia orleaneză este un loc binecuvântat de Dumnezeu, străbătut de Loara mijlocie, cu terenuri fertile și un microclimat dulce, care favorizează practicarea unei agriculturi performante. Cerealele și vinul, sfecla de zahăr, legumele și fructele, creșterea animalelor pot constitui fiecare în parte și toate la un loc simboluri emblematice ale acestor locuri.

Centrul provinciei este orașul Orléans, important nod de comunicații, al industriei mecanice și alimentare, metropola religioasă încă din secolul IV.

Frumusețea și bogăția locurilor din Orléans, situarea strategică importantă la numai 115 km sud de Paris au atras și au determinat regii Franței să-și stabilească aici reședința. În perioada războiului de 100 de ani, Orléansul a fost o adevărată citadelă a puterii regale, patru familii princiere franceze constituind „Casa de Orléans”, de aici provenind nu mai puțin decât 7 regi și prinți ai Franței.

Bogata Vale a Orléansului, pădurea din dreapta Loarei, un masiv de peste 35.000 ha, au dus la construirea salbei de castele de pe Valea Loarei, un adevărat regal al arhitecturii Renașterii franceze.

Orléans este în prezent capitala districtului Loiret (denumit astfel după numele unui râu, afluent al Loarei, ce izvorăște dintr-un masiv calcaros, la 12 km sud de oraș). Orléans, important centru istoric, religios și cultural, este și centrul unei aglomerări urbane, fiind înconjurat de 12 orașele satelit (cum sunt Fleury-les-Aubrais, Olivet, Pithiviers, Montargis etc.) de care este legat printr-o puternică rețea de transport. Fiecare dintre aceste așezări are administrație proprie, dar dependentă de cea districtuală. Aglomerarea urbană Orléans cuprinde jumătate din populația districtului aflată în creștere constantă.

Împreună cu gazdele noastre facem un tur al orașului. Partea veche, istorică, este conservată cu sfințenie. Din loc în loc există și edificii moderne, dar ele sunt adevărate plombe care respectă regimul de înălțime și linia arhitecturală a zonei. În marginile orașului sunt și cvartale noi, moderne, cu blocuri, case și vile realizate într-o concepție arhitecturală unitară, formând un tot armonios.

Trecem Loara pe vechiul „Pod al Regilor” și ocolim orașul pe șoseaua de centură, construită în mare parte pe creasta digurilor de apărare. În zona inundabilă a fluviului se face o agricultură de risc, în solarii ușoare și pe câmp deschis. În zona protejată numeroase căsuțe și vile se pierd în verdeață. Străduțele sunt asfaltate și semaforizate. În spațiile dintre case, acolo unde nu sunt construcții, apar mari sere sau solarii mai mici, după puterea proprietarilor.

Ciudad, marginile orașului (sau mahalale, cum le zicem noi) aparțin bogaților, nu săracilor. Să ai o locuința aici, cumpărată sau închiriată, presupune un buget mai bun, o mașină (deși sunt stații de autobuz foarte frecvente) și bineînțeles o pasiune pentru verdeață și aer curat, o disponibilitate de a lucra în grădină, în seră sau în solarii.

Ciudad, nu sunt gunoaie, nici terenuri nelucrate, nici palate din cărămidă roșie cu turnulețe argintii. Armonia construcțiilor se integrează în armonia zăvoaielor și luncilor de pe marginea fluviului. Casele sunt în majoritate doar cu parter. Cu etaje, unul sau două maximum, sunt mai puține. Probabil ca diferențierea socială se simte mai mult în confortul interior decât în aspectul exterior.

Ne întoarcem în oraș traversând din nou Loara, de data aceasta pe „Podul Europa”, un arc modern de beton suspendat pe cabluri de oțel desfășurate în evantai. Un cartier modern, cu blocuri înalte, se renovează. Orașul se dezvoltă continuu încât însăși închisoarea a devenit prizoniera construcțiilor din jur...

Carrefour

„Carrefour” este cunoscut ca numele generic al unei rețele franceze de mari magazine, dintre care unele se află și în România. Puțină lume știe însă semnificația în limba franceza a cuvântului „carrefour”. De la gazdele noastre aflăm că este vorba de un cuvânt comun, care în limba română s-ar traduce prin „încrucișare de drumuri, intersecție”.

Un asemenea loc este reprezentat prin excelența de Piața Arcului din Orléans, unde, pe un spațiu extrem de restrâns și într-un ansamblu de construcții pe mai multe nivele, se întretaie ca la „răscruce de vânturi” rețelele de transport feroviare, rutiere, cât și cele de transport local, la care se adaugă un mare centru comercial dominat de un magazin „Carrefour”.

O economie dinamică și activă are nevoie de o infrastructură dezvoltată și diversă, care să asigure circulația rapidă a bunurilor, deplasarea în condiții optime a persoanelor la și de la locul de muncă, funcționarea unei rețele comerciale eficiente. Piața Arcului joaca cu brio acest rol de sistem nervos central al orașului și al întregii aglomerări urbane Orléans.

Autobuzele și tramvaiele intra și ies continuu, dus-întors, în mezaninul înalt al unui bloc imens, construit pe piloni de beton. Coborând din autobuz îți dai seama că te afli într-un mare pasaj, dotat cu stații de sosire-plecare atât pentru liniile de autobuz cât și cele de tramvai. La capătul

pasajului, se vede partea cealaltă a orașului și o mare parcare pentru autoturisme situată la mezaninul blocului vecin. În acest spațiu generos, bine iluminat, poți să schimbi autobuzele între ele, poți să iei tramvaiul și, dacă urci câteva scări, te afli în gara Orléans, important nod feroviar, cu magistrale care leagă Parisul de sudul țării sau zonele de est cu cele de vest. Din gara veche au mai rămas peroanele, modernizate și ele, casele de bilete și spațiile de așteptare fiind reconstruite și integrate în aceasta nouă viziune a unei carrefour (intersecții).

Cu un etaj mai sus, la care se poate ajunge și pe scări rulante, se află un centru comercial și un mare „Carrefour” (magazin). Pentru vârstnici și handicapați exista un lift exterior care urcă și coboară din pasajul rutier și parcare direct la centrul comercial. El poate fi folosit și pentru cumpărături cu volum mare.

Coridoare largi, cu lumini strălucitoare și vitrine îmbietoare, etalează produse electronice, îmbrăcăminte elegantă, bijuterii, cărți, medicamente, aproape tot ce-ți dorești. La intrarea în „Carrefour” o mică cafenea pe dreapta și o brutărie cu preparare pe loc în stânga deschid un platou cât câteva terenuri de tenis, cu zeci de porți de intrare și ieșire în magazin și tot atâtea case de marcat.

Nu îndrăznesc să mă aventurez în acel Babilon și mă refugiez la o cafea și mai multe țigări la cafeneaua din dreapta intrării. Zeci și sute de oameni, cu sau fără cărucioare pentru cumpărături, intra sau ies din magazin. Unii se opresc la mica brutărie de vizavi unde își cumpără bagele sau pateuri calde.

Așteptându-i pe ai mei, mă gândesc la cât de repede am ajuns aici, aproximativ o jumătate de oră, și la cât de bine organizată este aceasta zonă din plin centrul orașului. Desigur, toate magazinele și magazinuțele de aici pot fi și probabil că și sunt particulare, dar planul urbanistic și realizarea acestei mari investiții țin de intervenția statului și administrației locale.

Căile ferate franceze sunt societate națională și aproape sigur că au finanțat modernizarea gării și includerea ei în acest ansamblu. Transportul rutier din Orléans este al administrației locale, care, deținând 51 la suta din pachetul de acțiuni, a impus standarde înalte de calitate și confort partenerilor particulari.

Autobuzele sunt moderne și curate, cu afișaje electronice exterioare și interioare, vagoanele de tramvai sunt aerodinamice ca cele ale trenurilor de mare viteză, trotuarele din stații sunt supraînălțate pentru a permite accesul cărucioarelor persoanelor cu handicap, care au locuri rezervate în toate autobuzele și tramvaiele. Stațiile, amplasate din 200 în 200 de metri, sunt acoperite, dotate cu o banchetă de așteptare, cu orarul afișat, care în general se și respectă.

Călătorul este protejat prin preț. Tichetele de călătorie au valabilitate, timp de o oră, atât pe autobuze cât și pe tramvaie, așa că, dacă până la serviciu schimbi două autobuze și un tramvai, timp de o ora este valabil același tichet, aparatele electronice de marcat având dispozitive care calculează trecerea timpului de la prima urcare. Există și tichete de călătorie cu preț redus pentru unele categorii de călători cât și un control direct și discret al derulării curselor. Transportul local din Orléans este o activitate condusă de administrația locală și nu de bunul plac al unor societăți de maxi-taxi...

Mediateca din Orléans

Urcăm din Piața Arcului câteva sute de metri pe o colină unde se află cea mai veche biserică din Orléans, St. Euverte. Din secolul IV, când a fost atestat ca metropolă religioasă, fenomenul religios a fost permanent aici, la Orléans. După mai multe etape de reconstrucție, în forma actuala biserica datează din secolele XII-XIII.

Spuneam într-unul din episoadele anterioare că peste tot în Franța trecutul își dă mâna cu viitorul. Un exemplu strălucit îl aflam chiar aici. Ieșind din biserică, privirea ne este atrasă de clădirea monumentală de vizavi, un palat modern de oțel și sticla, cu mai multe etaje, destinat a răspunde imperativului dezvoltării civilizației contemporane - viteza accelerată a transmiterii informației și larga accesibilitate a acesteia. Este vorba de Mediateca din Orléans, deschisă oricui dorește să fie la zi atât cu cunoașterea trecutului cât și cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale culturii naționale și universale.

Intrarea este liberă. Nici nu știi ce te șochează mai mult: eleganța construcției, aerul condiționat, curățenia desăvârșită, etalarea cărților, ziarelor și revistelor? Sau poate cel mai mult te șochează faptul că ai impresia că te afli afară, nu într-un spațiu închis. Geamurile mari, protejate cu parasolare metalice, lasă liberă privirii imaginea înconjurătoare: biserica, clădirile învecinate, mașinile oprite la semafor, trecătorii de pe trotuare și de pe trecerea de pietoni. Vederea este panoramică, cu un unghi de cel puțin

180 de grade, nu trebuie decât să întorci capul ca să cuprinzi totul cu privirea.

Parterul este destinat cărții. Gazda noastră, Claude, este client permanent aici. Are abonament la bibliotecă de unde împrumută periodic două-trei cărți pentru acasă. În timp ce el a intrat în biblioteca compartimentată de panouri transparente, noi răsfoim ziarele zilei. Ele se află montate, titlu după titlu, pe niște baghete așezate pe un cadru metalic circular. Îți alegi ziarul preferat și te așezi pe unul din multele fotolii situate alături. În dreapta, un spațiu al parterului este destinat expozițiilor care se vernisează periodic. Uneori emoția te trimite la toaletă. O zăresc tocmai vizavi, în singura parte cu zid a clădirii, alături de lifturi. Traversez cu grija holul imens, placat cu gresie, de teama să nu alunec. Constat însă că este vorba mai degrabă de un înlocuitor sintetic, căci aderența este bună. La toaletă, surpriză: sunt trei cabine, două obișnuite și o a treia pe ușa căreia este desenat căruciorul - simbol al handicapatilor. Acest semn este omniprezent în orașele franceze: în autobuze, tramvaie, în parcări, la lifturi, peste tot. Este grija manifestată în fapte, nu în vorbe.

Claude s-a întors de la bibliotecă și continuăm explorarea mediaticii, folosind unul din cele două lifturi, cu cabine mari de 8-10 persoane. La fiecare etaj un difuzor montat undeva în lift ne anunță unde ne aflăm și ce profil are etajul. Etajul întâi este al artelor, cu biblioteca specifică, cu săli de întruniri pentru scriitori. Al doilea etaj este pentru mass-media, cu ample dotări, cu săli pentru conferințele de presă. Urmează un alt etaj, destinat Internetului. Chiar în zilele șederii noastre la Orléans s-a realizat aici un lucru la care nici nu cutezai să te gândești - un serviciu special de Internet pentru nevăzători!

Etajul IV, în care am poposit mai mult, este destinat audiovizualului. Biblioteca este specializată în genul „totul despre muzică”: biografii de compozitori, partituri, reviste de specialitate. Pe standuri mari, organizate tematic, se afla

mii de compact-discuri și videocasete. Îți alegi ce-ți place și te duci la un ghișeu unde predai caseta sau discul unui operator. Acesta îți arată locul unde să te așezi. Sunt grupuri de câte două fotolii cu un stativ între ele pe care se afla două rânduri de căști. Unele grupuri de fotolii au în fața lor măsuțe pe care se afla televizoare color. Te așezi în fotoliu, îți potrivești căștile și operatorul îți transmite muzica dorită sau filmul ales. Întrucât tot sunetul este numai în căști, nimeni nu este deranjat de vecinul său.

Dacă sunetul muzicii îți încântă auzul, priveliștea panoramică ce ți se dezvăluie îți încântă privirea. Este orașul văzut de sus. În față biserica vizitată mai înainte, în stânga Piața Arcului, în dreapta bulevardele ce se desfășoară în evantai spre Catedrala Sfintei Cruci, ce domina în plan mai îndepărtat orașul.

Este tot ce ți-ai putea dori și chiar mai mult decât atât. Drept pentru care am revenit aici împreună cu soția într-una din zilele următoare. Lucrurile s-au desfășurat la fel. Nimeni nu ne-a întrebat de sănătate și nici de bani. Totul a fost gratuit.

Printre catedrale și castele

Într-o frumoasă zi de duminică, gazdele noastre ne invită la o excursie pe Valea Loarei. Masivul bazin forestier al Orléansului se restrânge treptat în jurul fluviului, protejându-i malurile ca un corset. În stânga și în dreapta Loarei se desfășoară largi câmpii și coline dulci, parcelate în zone cerealiere, vii și livezi. Trecem prin mai multe sate, decupate parcă din cărți medievale. Căsuțe mici, cochete, înșiruite de-a lungul străzilor, păstrează parfumul vechi, de epocă. Este o politică de conservare a trecutului istoric - ni se explica. În general nu se aprobă demolări, ci doar renovări. Dacă un proprietar, de exemplu, dorește să schimbe tocul unei ferestre, care a fost realizat din piatră șlefuită care s-a erodat odată cu trecerea timpului, el va putea să-l înlocuiască, dar tot din piatră șlefuită și în forma originală. Centrele istorice ale localităților sunt sever protejate, construcțiile noi, moderne, fiind permise doar în afara zonelor centrale. În centrul satelor se înalță zvelte biserici din piatra dintre care majoritatea nu sunt cu nimic mai prejos ca monumentalitate și decorațiuni decât cele de la orașe.

Mer este o așezare mai importantă de pe Valea Loarei. Biserica de aici, de dimensiunea unei catedrale, este străveche, fiind parțial construită încă din secolul XI. Din păcate, nu putem să o vizitam datorită aglomerației extraordinare de mașini și repetatelor ambuteiaje, parca ne-am fi aflat la Paris. În acea duminică avea loc tradiționalul

târg anual al merelor, un adevărat festival al agricultorilor din zona. Toate locurile de oprire și parcare erau ocupate, numeroși voluntari cu veste portocalii fiind antrenați la dirijarea circulației. În parcul din localitate, pe o mulțime de tarabe așezate dreptunghiular se etalau zeci de soiuri de mere, dar și alte legume și fructe, spre mândria agricultorilor locali care se bucurau binemeritat de roadele toamnei.

Traversăm, în continuare, alte localități. Pe frontonul unor clădiri sunt păstrate și astăzi reclame de demult, mărturii ale unor vremuri apuse: „Charbon forestier” scrie pe una din ele, ceea ce indica faptul că aici se fabrica sau se vindea mangal. „Boulangerie” (brutărie), „Hotel” pe o clădire incredibil de mică, „Apothicaire” (farmacist) etc. Între două localități, în plin câmp, zărim o construcție ciudată, înconjurată de ziduri de piatră și turnulețe ca niște metereze. Este o veche ferma agricolă, fortificată pentru protecția produselor în fața hoților sau invadatorilor, renovată și amenajată ca hotel turistic.

Blois se zărește de departe, fiind așezat pe un promontoriu ce coboară abrupt pe malul Loarei. De pe podul pe care traversam fluviul, imaginea orașului este impresionantă: numeroase edificii au ocupat în terase malul abrupt al fluviului, iar străduțele în serpentine escaladează dealul spre castelul magnific și catedrala ce domină orașul.

Catedrala (secolul X), abația Saint-Lomer (secolul XII), Castelul (secolul XIII, restaurat în secolul XIX), palatele Renașterii, dintre care unele au devenit astăzi hoteluri, sunt punctele tari de atracție ale orașului. Nu este de mirare că Blois a fost una din reședințele preferate ale regilor Franței.

În partea mai nouă a orașului, la o intersecție importantă, întâlnim „Cafeneaua agriculturii”. Deși este un local modern, cu toate dotările necesare, „Cafeneaua agriculturii”, amplasată într-o clădire veche, situată la stradă, era locul de întâlnire și afaceri al marilor producători de cereale din zonă. Deși acum tranzacțiile se fac pe Internet, locul și numele au fost păstrate de dragul tradiției.

Castelul de la Cheverny, situat într-o pădure la sud-est de Blois, construit în prima jumătate a secolului al XVII-lea, impresionează prin omogenitatea stilului, prin picturile lui Mosnier și tapiseriile de Vonet. Nu sunt specialist să mă refer la ele. Pe mine cel mai mult m-a impresionat amplasarea castelului în peisaj. Mi se părea că natura însăși a decis ca această operă a Renașterii să fie edificată în acest loc. Există lucruri pe care o viața întreaga dorești, fără speranță, să le vezi. și iată că dă Dumnezeu o minune și le vezi, totuși, pe toate, într-o singura zi. E drept cam în mare viteza, dar nici nu se putea altfel, căci noaptea ne-a ajuns din urma în drumul de întoarcere spre Orléans.

Nostalgia luminii

În drumul de întoarcere spre Paris, călăuza ne este Sorin, un tânăr stabilit în Franța încă din 1989. Fiind ora 3 dimineța, întreținem în mașină o lungă conversație, menită să alunge eventuala oboseală a celui aflat la volan.

Primii ani în Franța Sorin i-a petrecut la Paris. A găsit de lucru, și-a reglementat cu oficialitățile șederea legală în țară, după care s-a mutat la Orléans, unde totul este mai ieftin, cu deosebire mâncarea. Și-a găsit de lucru, are familie, copii, locuința.

„Trebuie să muncești - ne spune Sorin. Deși nu e ușor, până la urmă găsești ceva potrivit pregătirii din țară. Dacă muncești și câștigi ești respectat iar după primirea rezidenței te bucuri de toate drepturile ca orice cetățean francez. Ca familist, statul te ajută cu o locuință socială închiriată, având standarde bune de confort și o chirie (stabilită în raport cu câștigul) pe care să o poți achita. Asigurările de sănătate funcționează cu adevărat, sunt numeroase alte facilități la transportul în comun, la plata unor impozite și taxe. Când te-ai pus pe picioare îți poți permite un trai decent și, deși aceste facilități dispar, poți să trăiești convenabil și să pui ceva bani deoparte pentru proiecte viitoare.

Am ales să rămân în Franța și datorită faptului că aici totul este reglementat. Fantezia și exuberanța francezilor nu-i împiedică să fie deosebit de riguroși în stabilirea regulilor. Tot ce se promite se și acordă. La început am avut mult de lucru cu autoritățile și am fost tratat cu seriozitate și respect.

Aici la modă este „programarea”. Peste tot, la primarii (sunt multe primarii de cartier), la prefectură, la medic, oriunde trebuie să-ți rezolvi o problema te programezi. Dai un telefon, te prezinți, spui în câteva cuvinte ce dorești și se programează o întâlnire, în ziua cutare și la ora cutare. Ei bine, atunci e timpul tău. Funcționarul public te așteaptă, te primește fără să stai la rând (ești programat, doar!), te ascultă și îți spune pe loc soluția problemei ridicate. Poate dura o jumătate de oră sau chiar mai mult. Cu totul diferit de modul în care se țineau audiențele în țară (și am auzit că și acum se întâmplă așa) când în locul persoanei stabilite veneau personaje fără autoritate, care te expediau în câteva minute fără nici o rezolvare, încât după un șir de audiențe repetate erai obligat să te lași păgubaș.

Intrăm în Paris odată cu zorile. În cartierul Italia facem cunoștință cu un altfel de Paris decât cel central, văzut noaptea cu o lună în urmă. Aici parcă ne aflăm într-un mare oraș american. Pe străzile delimitate geometric țâșnesc spre cer zgârie nori moderni, adevărate săgeți spre viitor.

Toate drumurile duc spre centrul acestei mari capitale în care, împreună cu împrejurimile, trăiesc și muncesc peste 8 milioane de locuitori. Nu mai puțin de șase magistrale feroviare au stații terminale în chiar inima orașului iar autostrăzile distribuie prin șoseaua de centură mii de autovehicule pe străzile ce duc spre centru. Parisul, receptat îndeobște ca o metropolă a istoriei și culturii, este și o metropolă a muncii. Furnicarul de oameni dă navala din toate direcțiile spre locurile unde se câștiga o pâine.

Vedem, de data această, în lumina clară a zilei, principalele monumente din centrul istoric al orașului. Senzația copleșitoare este accentuată și de sentimentul că poate niciodată nu o să ajungi să le revezi. și parcă totuși, în prima noapte când am fost la Paris, am trăit emoții mai puternice. Atunci orașul era învăluit în adevărate draperii de lumină, cu unghiuri mai obscure ce-i confereau un aer de

mister și surpriză. Acum totul era clar. Impresionant, monumental, dar foarte clar.

Cu nostalgia acelei seri în care am văzut prima oară Parisul strălucitor în noapte, ne îndreptam spre Grădina Botanică, locul de îmbarcare în autocar.

Aici servim o porție de „românism”. Un cetățean în vârstă ne cere să contribuim cu bani pentru a ajuta două brunete să-și cumpere bilete de întoarcere în țară. Lumea ezită, suma este mare. La un moment dat, una din brunete sare la bătrân cu amenințarea: „Du-te, mă, la bancomat și scoate banii că pleacă autocarul!” S-a dus, a venit repede cu banii și cele două brunete au urcat în autocar.

Sub aceste auspicii a început drumul de întoarcere. Întoarcere la noi, la ale noastre.

Cuprins

„Protocolul” de trecere	4
Ogoare, munți, păduri, așezări de vis	6
De la confruntare la reconciliere.....	8
Orașul luminilor.....	10
Loara - un fluviu regal	12
Palatele credinței.....	14
Fecioara din Orléans	16
O anecdotă de război	18
Provincia orleaneză.....	20
Carrefour	23
Mediateca din Orléans	26
Printre catedrale și castele	29
Nostalgia luminii	32

ISBN 973-86253-7-8